

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2559

av Finn Bengtsson m.fl. (M)

Vuxenmobbing på arbetsplatser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i arbetsmiljö- och diskrimineringslagstiftningarna i syfte att i lämpliga delar där förbättra möjligheterna för ansvariga myndigheter att mer effektivt stävja kränkande särbehandling och s.k. jantelagsmentalitet på våra arbetsplatser och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Ett av problemen som borde uppmärksammas betydligt mer är officiella myndighetssiffror som anger ett stort mörkertal vad gäller långtidssjukskrivningar som ytterst har sin grund i kränkande särbehandling i arbetslivet, så kallad vuxenmobbing.

Enligt arbetsmiljölagen så ska arbetet utformas på sådant sätt att arbetstagare inte utsätts för psykiska belastningar som leder till ohälsa och behandlas särskilt i Arbetsmiljöverkets författningssamling 1993:17.

Där framhålls följande: ”Med kränkande särbehandling avses återkommande klandervärda eller negativt präglade handlingar som riktas mot enskilda arbetstagare på ett kränkande sätt och kan leda till att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.” Likheter med kränkande särbehandling i arbetslivet och den bristande respekten för personer som agerar utanför det för dagen normativa, och som beskrivs i den så kallade jantelagen, är i vissa fall slående. Just därför är det intressant att Arbetsmiljöverket i sin

gällande författningssamling också påpekar att arbetsgivaren ”skall planera och organisera arbetet så att kränkande särbehandling så långt som möjligt förebyggs”.

Trots lagstiftning på området finns uppskattningar utifrån begränsade lokala undersökningar på hur människor som far illa på arbetsplatser runt om i landet tros pendla mellan 10 000 upp till 30 000 långtidssjukskrivningar. Kan dessa siffror bekräftas så är det förfärligt, men någon rikstäckande granskning har ännu inte gjorts. Oavsett det faktiska antalet döljer sig bakom varje siffra en enskild människa som far illa och som inte går till jobbet ytterst på grund av den kränkande särbehandling som i lag är förbjuden. Dessutom mår många människor som går till arbetet inte bra där på grund av sådan kränkande särbehandling, vilket minskar den glädje som ett eget arbete bör medföra till gagn för såväl individ som samhälle. Att i detalj reglera dessa frågor är självfallet ingen enkel, men en viktig, uppgift.

Vid ett seminarium på riksdagen på temat kränkande särbehandling den 8 februari 2011 framkom av dem som fördjupat sig i problematiken bland annat att vuxenmobbing, till skillnad från mobbing mellan barn, vanligen är en planerad, strukturellt utförd kränkning i det uppenbara syftet att få den som mobbas att försvinna från arbetsplatsen.

Vidare medgav dåvarande generaldirektören på Arbetsmiljöverket under samma seminarium att förmågan att beivra kränkande särbehandling på arbetsplatser var kraftigt begränsad dels för att man huvudsakligen agerade på enskilda anmälningar vilka var förhållandevis få, dels för att konflikten vanligen hade två ”intressenter” som båda fanns på arbetsplatsen och mellan vilka både fackliga företrädare och myndigheten hade svårigheter att göra en rättssäker bedömning av ansvaret i skuldfrågan.

Motivering

Mot bakgrund av ovanstående ville vi i en motion på samma tema föregående år att regeringen skulle överväga ändra i arbetsmiljö- och diskrimineringslagstiftningarna i syfte att förbättra möjligheterna för ansvariga myndigheter att mera effektivt stävja kränkande särbehandling och ”jantelagsmentalitet” på våra arbetsplatser.

Men när utskottet behandlade detta förslag, avslogs motionen med den huvudsakliga motiveringen att man räknar med att Arbetsmiljöverket under hösten 2015 kommer att ta fram nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö i nära samråd med arbetsmarknadens parter. Dessa föreskrifter har alldeles i dagarna presenterats, och

återfinns via länk: <https://www.av.se/press/ny-foreskrift-om-organisatorisk-och-social-arbetsmiljo/>.

Vi finner naturligtvis detta arbete som förtjänstfullt, men betvivlar att det i sig kommer att lösa denna mycket komplexa men nog så allvarliga problematik i samhället. Enbart nya föreskrifter leder inte omedelbart till att ett sedan alltför länge mörklagt problem löses av sig själv.

Vi är därför övertygade om att det krävs ett betydligt större omtag i den gällande lagstiftningen och det görs bäst genom, som vi föreslår, en ordentlig översyn av arbetsmiljö- och diskrimineringslagstiftningarna på detta område. I samband med en sådan nödvändig översyn av lagarna kan man lämpligen också följa upp hur de nya föreskrifterna från Arbetsmiljöverket på området med bland annat kränkande särbehandling mottagits.

Vi vill med riksdagens bifall till denna motion att detta ges regeringen tillkänna.

Finn Bengtsson (M)

Marta Obminska (M)

Jan R Andersson (M)